บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหวังศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ได้อาศัย แนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานในการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ และการนำเสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ของ Keynes (Absolute Income Hypothesis)

เงินออมเป็นส่วนแตกต่างระหว่างรายได้กับรายจ่ายเพื่อการบริโภค ในการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการออม จึงได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยการบริโภคเป็นหลักในการอธิบาย ซึ่งตามทฤษฎีการบริโภคนั้น สมมติฐานที่ได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางที่สุด คือ การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคนั้นมีความสัมพันธ์กับรายได้สุทธิส่วนบุคคล และตามทฤษฎีการบริโภคของ Keynes ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้จะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ทางจิตวิทยาพื้นฐาน โดยความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume : MPC) จะเป็นบวกและน้อยกว่า 1 กล่าวคือ การบริโภคจะเพิ่มขึ้นเมื่อบุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นนั้นจะน้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น และ MPC ในระยะสั้นจะมีค่าน้อยกว่า MPC ในระยะยาว เนื่องจากในระยะสั้นการปรับตัวในการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้นั้นจะทำได้ไม่สมบูรณ์ ถ้ารายได้เพิ่มขึ้นก็ไม่อาจบริโภคเพิ่มได้มากนัก หรือถ้ารายได้ลดลงการบริโภคก็ไม่ลดลงมากนักเช่นกัน เพราะผู้บริโภคไม่คุ้นเคยกับมาตรฐานการบริโภคอยู่ระดับหนึ่ง ส่วนในระยะยาวการปรับตัวของการบริโภคเป็นไปได้สมบูรณ์ MPC มีค่าสูงขึ้นจนกระทั่ง ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายเท่ากับความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (Average Propensity to Consume : APC) สามารถเขียนสมการการบริโภคได้ดังนี้ (มณีศรี พันธุลาภ, 2536)

$$C = a + bY_d ; 0 < b < 1$$

โดย

C = การบริโภค

Y_d = รายได้หลังจากหักภาษีแล้ว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

a, b = ค่าคงที่

จากสมการ APC และ MPC มีค่าดังนี้

$$\frac{C}{Y_d} = \frac{a}{Y_d} + b = APC \quad , \quad \frac{dC}{dY_d} = b = MPC$$

ต่อมาแนวความคิดของ Keynes ได้รับการศึกษาและขยายความเพิ่มเติม การพัฒนาทฤษฎีการบริโภคได้ทำกันมาโดยต่อเนื่อง แต่ส่วนมากก็ยังเห็นความสำคัญของรายได้ว่าเป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายในการบริโภค เพียงแต่ว่าบทบาทของรายได้ที่มีต่อการบริโภคนั้นแตกต่างกับความคิดของ Keynes

2.1.2 ทฤษฎีสมมติฐานวัฏจักรชีวิตของ Ando-Modigliani (Life-cycle Hypothesis)

สมมติฐานนี้มีข้อสมมติว่า บุคคลจะให้ได้มาซึ่งอรรถประโยชน์ก็เพียงจากการบริโภคในปัจจุบันและการบริโภคในอนาคต ดังนั้นบุคคลจึงแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดตลอดชีวิตของเขาเมื่อคำนึงถึงขีดจำกัดงบประมาณ (Budget Constraint) ซึ่งเท่ากับทรัพย์สินสุทธิในปัจจุบันคูณด้วยมูลค่าคิดลดปัจจุบันของรายได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ถ้าหากการกระจายประชากรไปตามช่วงอายุคงที่ ระดับรายได้ค่อนข้างคงที่และรสนิยมระหว่างการบริโภคในอนาคตไม่เปลี่ยนแปลงตามเวลาแล้ว ก็สามารถรวมฟังก์ชันการบริโภคของแต่ละบุคคลเข้าด้วยกัน เป็นฟังก์ชันการบริโภคได้ดังนี้ (รัตนา สายคณิต, 2539)

$$c_t = k(PDV)_t$$

ในที่นี้

c_t = การบริโภคในปัจจุบัน

k = ตัวปฏิภาค (Factor of Proportionality)

PDV_t = มูลค่าคิดลดปัจจุบันของรายได้ (Present Discounted Value)

ตามสมมติฐานวัฏจักรชีวิตนี้ผู้บริโภคจะมีแบบแผนของรายได้ตลอดชีพของเขาในลักษณะที่ว่ารายได้จะต่ำมากในตอนต้นของชีวิต และค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จะมีรายได้สูงสุดในตอนกลางของชีวิต หลังจากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงไปจนอยู่ในระดับต่ำเกือบเท่ากับตอนต้นของชีวิต ดังภาพที่ 1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

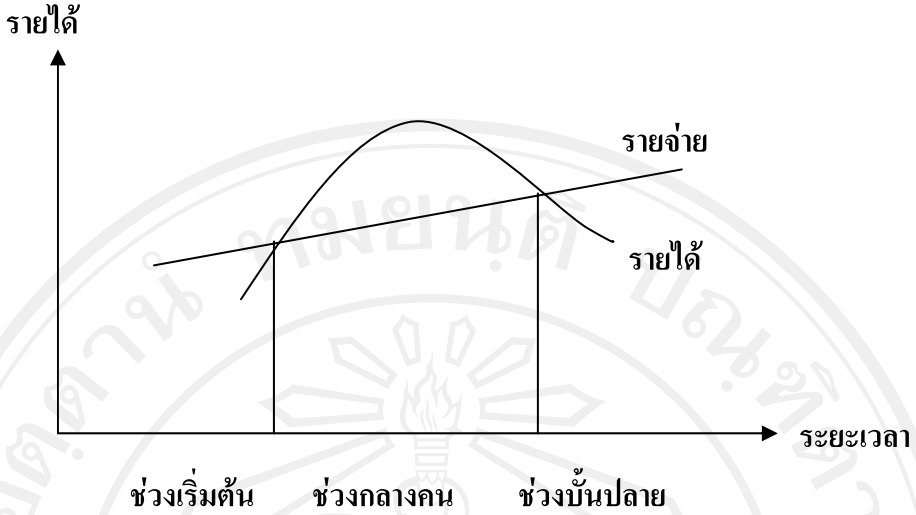

ภาพที่ 1 สมมติฐานการบริโภคว่าด้วยวัฏจักรชีวิตของ Ando-Modigliani
ที่มา : รัตนา สายคณิต, 2539

ดังนั้นแบบแผนของรายได้และการบริโภคตามแนวคิดของสมมติฐานจะสรุปได้ว่า ในระยะต้นของชีวิตผู้บริโภคจะต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในการบริโภค ในระยะกลางของชีวิตเขาจะออมเพิ่มขึ้นเพื่อนำเงินไปใช้หนี้ตอนต้นของชีวิต และเก็บออมไว้ใช้เมื่อตอนปลายของชีวิตด้วย พอช่วงตอนปลายของชีวิตรายได้ลดลง แต่การบริโภคยังอยู่ในระดับสูงอยู่ ระยะนี้จะเริ่มนำเงินออมออกมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น

2.1.3 แนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการออม (เสกสรร ศุภแสง, 2536 : 13-16)

(1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

รายได้ สำหรับรายได้ที่กำหนดการออมนั้นมีอยู่หลายรูปแบบ เช่น

ระดับรายได้ หมายถึง ขนาดหรือปริมาณของรายได้ที่มีผลกระทบต่อการออมในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ การออมจะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับของรายได้ดังต่อไปนี้เพิ่มขึ้น (1) รายได้ระยะสั้นหรือรายได้ในปัจจุบัน เกิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกับการออม (2) รายได้ระยะยาว อาจจะอยู่ในรูปรายได้ตลอดอายุขัยรายได้เปรียบเทียบกับกลุ่มในสังคม รายได้ในอดีต รายได้ถาวร (อาจจะหมายถึงรายได้สูงสุดในระยะก่อนก็ได้) รายได้ที่เป็นตัวเงิน รายได้ชั่วคราวและรายได้ซึ่งสามารถใช้จ่ายได้จริงหลังจากหักภาษีแล้ว

รายได้ต่อหน่วย ได้แก่ รายได้สุทธิที่แท้จริงต่อหัว รายได้ดังกล่าวนี้ก็จะมีผลต่อการออมในทิศทางเดียวกัน เช่นกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แหล่งรายได้ คือ รายได้เป็นค่าจ้าง เป็นเงินเดือน เป็นกำไร และเป็นผลตอบแทนจากทรัพย์สินที่จะกำหนดการออมในทิศทางที่แปรเปลี่ยนไปตามรายได้ดังกล่าว

ลักษณะการกระจายรายได้ในกลุ่มชนมีผลต่อการออมเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้ สูงย่อมจะมีการออมสูงขึ้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการกระจายรายได้ก็ย่อมจะมีการออมเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของการกระจายรายได้

อัตราดอกเบี้ยและผลตอบแทน เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการออม โดยเฉพาะการออมที่สถาบันการเงินต่างๆนั้นพบว่า เมื่ออัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นปริมาณการออมจะเพิ่มขึ้น ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยหลายประเภทจะเป็นตัวแปรในการกำหนดการออมในสถาบันการเงิน เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่ธนาคารพาณิชย์ อัตราดอกเบี้ยของตั๋วสัญญาใช้เงินที่บริษัทเงินทุน ส่วนอัตราผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ก็มีอิทธิพลต่อการออมในลักษณะที่คล้ายคลึงกับอัตราดอกเบี้ย เช่น เมื่ออัตราผลตอบแทนจากหุ้นประเภทต่างๆสูงขึ้น การออมในรูปแบบดังกล่าวก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ภาษี อาจมีอิทธิพลต่อการออมได้ เพราะการที่ภาษีเพิ่มขึ้น รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงของประชาชนจะลดน้อยลง การออมจึงลดลงตามไปด้วย และภาษีที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการออมก็คือ ภาษีทางตรง ภาษีดอกเบี้ยและเงินปันผล

(2) ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมเป็นที่ยอมรับว่ามีอิทธิพลต่อการออมไม่น้อยไปกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการออมของครัวเรือนนั้นมีปัจจัยทางสังคมเป็นตัวแปรที่กำหนดตัวหนึ่ง โดยปัจจัยทางสังคมที่เชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการออม ก็คือ

อายุจะมีอิทธิพลต่อการออม ตามทฤษฎีการบริโภคตามช่วงอายุขัย นั่นคือ ผู้มีอายุในวัยกลางคนจะมีการออมสูงกว่าในวัยต้นและวัยปลายของชีวิต

ระดับการศึกษา เชื่อกันว่ามีผลต่อการออม โดยทั่วไปผู้ที่มีการศึกษาสูงจะออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะมีรายได้สูงกว่าหรือมิฉะนั้นก็เข้าใจในความสำคัญของการออมมากกว่า

ขนาดของครัวเรือน จะมีผลต่อการออม โดยครัวเรือนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกในการดูแลมาก การออมก็จะน้อย

การโฆษณาและสิ่งจูงใจ เป็นผลให้ผู้ออมตื่นตัว และมีความต้องการที่จะออมมากขึ้นตามแรงโฆษณาและสิ่งจูงใจ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2.1.4 แนวคิดการออมและการลงทุน

การตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมหรือการลงทุนนั้นคงไม่ได้ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนที่ได้รับเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่ควรคำนึงถึงรวมด้วยดังนี้ (ธนาคารกสิกรไทย ศูนย์วิจัย, 2541)

1. สภาพคล่อง หมายถึง ความคล่องตัวของการเปลี่ยนสภาพเงินลงทุนให้เป็นเงินสดในมือสำหรับการใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน โดยการออมในรูปการฝากเงินกับสถาบันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ธนาคารของรัฐ ล้วนแต่ตอบสนองวัตถุประสงค์นี้ได้เป็นอย่างดี เพียงแต่ผลตอบแทนที่จะได้รับค่อนข้างคงที่ ไม่หวือหวา แต่ก็มีข้อดีในแง่ที่แทบจะไม่มีความเสี่ยงในการรับเงินคืนเลย และมักจะเป็นวิธีการออมที่ผู้ออมทุกราย ทั้งรายเล็กและรายใหญ่ เลือกเป็นอันดับแรก

2. ความเสี่ยง ความเสี่ยงในการออมมักจะมากับโอกาสในการทำกำไรสูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการเล่นหุ้น การซื้อทองคำ หรืออสังหาริมทรัพย์ เพื่อหวังผลในการเก็งกำไร การออมในรูปแบบนี้อาจจะเหมาะกับบุคคลในกลุ่มที่มีทรัพยากรเหลือมากพอที่จะรองรับความเสี่ยงได้ โดยไม่เดือดร้อนเท่าไร แต่อาจจะไม่เหมาะกับบุคคลในวัยเกษียณที่ต้องเก็บเงินก้อนไว้ใช้จ่ายในชั่วชีวิตที่เหลืออยู่ ยกเว้นแต่ มีเงินจำนวนมากพอก็อาจจะแบ่งส่วนหนึ่งไว้ลงทุนที่มีความเสี่ยงบ้าง เพื่อให้ชีวิตมีสิ่งท้าทายไม่หยุดนิ่งจนเกินไป

3. ระยะเวลา รูปแบบการออมมีทั้งชนิดที่ระบุระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอนและไม่มีการระบุระยะเวลาสิ้นสุด ซึ่งในกรณีที่ไม่มีการระบุระยะเวลา ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับโอกาส และอาจจะใช้เวลาสั้นๆหรือยาวนานเป็นปีก็ได้ ซึ่งผู้ออมที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินในอนาคตและมีรายได้ที่แน่นอน ควรเลือกการออมที่มีการระบุระยะเวลาสิ้นสุดไว้ เช่น การฝากเงินกับสถาบันการเงิน ขณะที่ถ้าเป็นเงินเย็นที่เหลือจากการใช้จ่าย และคิดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ อาจจะแบ่งส่วนหนึ่งไปลงทุนระยะยาว เช่น ซื้ออสังหาริมทรัพย์เก็บไว้ให้ลูกหลานในอนาคต

4. อัตราดอกเบี้ยหรือผลตอบแทน การออมโดยการฝากกับสถาบันการเงิน ในขณะนี้แม้จะเป็นวิธีที่ให้ผลตอบแทนต่ำ แต่ก็มีความมั่นคงสูง เพราะทางการรับประกันเงินฝาก ซึ่งจะหาไม่ได้ในการออมรูปแบบอื่น ที่ผลตอบแทนส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการคาดเดาในอนาคต และมีความเสี่ยงที่การลงทุนนั้นอาจจะมีผลตอบแทนหรือขาดทุนก็ได้ ซึ่งผู้ออมควรจะเลือกวิธีการออมให้สอดคล้องกับฐานะและความจำเป็นต้องใช้เงินในอนาคตมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลตอบแทนเพียงอย่างเดียว

5. บริการที่ได้รับความปลอดภัยของทรัพย์สิน การออมโดยการฝากกับสถาบันการเงิน ขณะนี้ แม้ว่าผลตอบแทนจะค่อนข้างต่ำ แต่ผู้ออมมีโอกาสได้รับบริการอำนวยความสะดวกอย่างอื่น เช่น บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต หรือแม้แต่การขอวงเงินกู้ในยามจำเป็น และแน่ใจได้ว่าทรัพย์สินหรือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เงินสดของผู้ออมจะไม่สูญหายหรือลดจำนวนลง ในขณะที่การออมในรูปแบบอื่น อาจมีต้นทุนการดูแลรักษา เช่น ทองคำ อสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

จากปัจจัยดังกล่าวสามารถสรุปลักษณะความสัมพันธ์เพื่อให้สะดวกต่อการพิจารณาเลือกวิธีการออมที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ในการเลือกรูปแบบการออมที่เหมาะสม

ความเสี่ยง	สภาพคล่อง	ผลตอบแทน	รูปแบบการออม	ลักษณะผู้ออม
ต่ำ	สูง	สม่ำเสมอตามอัตราตลาด	เงินฝากสถาบันการเงิน	บุคคลในวัยใกล้เกษียณหรือเกษียณแล้วรวมถึงบุคคลที่ต้องพึ่งกระแสเงินสดหมุนเวียน และต้องการความมั่นคง
มากขึ้น	ปานกลาง	ไม่แน่นอน	กองทุนรวม หุ้น ทองคำ	บุคคลในวัยทำงานที่สามารถพิจารณาการออมระยะยาวได้
มาก	ต่ำ	ไม่แน่นอน	ที่ดิน สินทรัพย์ถาวร	บุคคลในวัยทำงานที่มีรายได้ประจำมากพอ และไม่เดือดร้อนเรื่องเงิน

ที่มา : ธนาคารกสิกรไทย ศูนย์วิจัย, 2541

2.1.5 แนวคิดรูปแบบการออม

การออมนั้นมิได้หมายถึงเฉพาะรายได้ที่เป็นตัวเงินซึ่งเป็นส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริโภคเท่านั้น แต่รายได้ส่วนที่เหลือนั้นอาจจะเก็บออมไว้ในรูปของทรัพย์สินต่างๆได้ ซึ่งถ้าจำแนกตามกองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อ้างถึงใน ดารณี วิทยาศัย, 2545 : 16-21) รูปแบบการออมจะมีหลายประเภท ดังนี้

1. การออมในรูปทรัพย์สินถาวร เป็นการออมโดยการนำรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคไปซื้อทรัพย์สินถาวร (Real Assets) โดยการถือครองทรัพย์สินประเภทนี้จะมีสภาพคล่องน้อยมาก ส่วนใหญ่จะถือครองเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นและเพื่อความมั่นคงในอนาคต สำหรับชนิดของทรัพย์สินถาวรที่นิยมถือไว้ ได้แก่ ที่ดิน อาคารและสิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัย โลหะที่มีค่าและอัญมณี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. การออมในรูปทรัพย์สินทางการเงิน (Financial Assets) โดยการถือครองทรัพย์สินประเภทนี้จะมีสภาพคล่องสูงเพราะสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย ให้ผลตอบแทนและมีความเสี่ยง ซึ่งการออมในลักษณะนี้อาจกระทำได้หลายวิธี เช่น เงินสดในมือ เงินฝากในสถาบันการเงิน การซื้อหลักทรัพย์ทางการเงินต่างๆ การเล่นแชร์

3. การออมในสถาบันการออม โดยรูปแบบของการออมที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบของกฎหมายที่รู้จักกันดี ได้แก่ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ สลากออมสิน สลากธกส. กองทุนบำเหน็จบำนาญ พันธบัตรรัฐบาล สหกรณ์ออมทรัพย์ บริษัทประกันชีวิต กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

2.1.6 แนวคิดการลงทุน

ผู้ลงทุนมีจุดมุ่งหมายในการลงทุนตามความต้องการและภาวะแวดล้อมของผู้ลงทุนที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งจุดมุ่งหมายในลักษณะต่างๆได้ดังนี้ (เพชรี ขุมทรัพย์, 2540 : 4-7)

1. ความปลอดภัยของเงินลงทุน (Security of Principal) การรักษาเงินลงทุนเริ่มแรกให้คงไว้ รวมถึงป้องกันความเสี่ยงซึ่งเกิดจากอำนาจซื้อลดลงอันเป็นผลจากภาวะเงินเฟ้อ เช่น การลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีเวลากำหนดคืนเงินต้นจำนวนที่แน่นอน

2. เสถียรภาพของรายได้ (Stability of Income) ผู้ลงทุนมักต้องการรายได้ เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล ที่สม่ำเสมอ

3. ความงอกเงยของเงินลงทุน (Capital Growth) การพยายามจัดการให้เงินลงทุนเพิ่มพูนขึ้น และการนำรายได้ที่ได้รับไปลงทุนต่อ เพื่อประโยชน์ในการ ปรับฐานะของผู้ลงทุนในระยะยาวให้ดีขึ้น และเพื่อรักษาอำนาจซื้อให้คงไว้ รวมถึงเพื่อให้การจัดการคล่องตัวขึ้น

4. ความคล่องตัวในการซื้อขาย (Marketability) สามารถซื้อขายได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคา ขนาดของตลาดหลักทรัพย์ที่หุ้นนั้นจดทะเบียน ขนาดของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ และความสนใจของผู้ลงทุน เป็นต้น

5. ความสามารถในการเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย (Liquidity) หลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง ความสามารถในการแสวงหากำไร (Profitability) ย่อมลดลง ผู้ลงทุนต้องการลงทุนในสินทรัพย์ที่ใกล้เคียงกับเงินสด เพราะหากมีโอกาสลงทุนที่น่าดึงดูดใจ ผู้ลงทุนจะได้มีเงินพร้อมลงทุนทันที

6. การกระจายเงินลงทุน (Diversification) วัตถุประสงค์เพื่อต้องการกระจายความเสี่ยงจากการลงทุน สามารถทำได้ 4 วิธี คือ (1) ลงทุนผสมระหว่างหลักทรัพย์ที่มีหลักประกันในเงินลงทุนและมีรายได้จากการลงทุนแน่นอน กับหลักทรัพย์ที่มีรายได้และราคาเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามภาวะธุรกิจ (2) ลงทุนในหลักทรัพย์หลายประเภทอย่างปะปนกัน (3) ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีธุรกิจแตกต่างกัน (4) ลงทุนในหลักทรัพย์ของธุรกิจที่มีลักษณะการผลิตแตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

7. ความพอใจในด้านภาษี (Favorable Tax Status) การจ่ายภาษีของผู้ลงทุนเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ผู้บริหารเงินทุนให้ความสนใจ การลงทุนในสินทรัพย์มีทั้งประเภทที่ต้องเสียภาษี บางประเภทได้รับการยกเว้นภาษี และบางประเภทสามารถนำมาใช้หักลดหย่อนทางภาษี

จากแนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

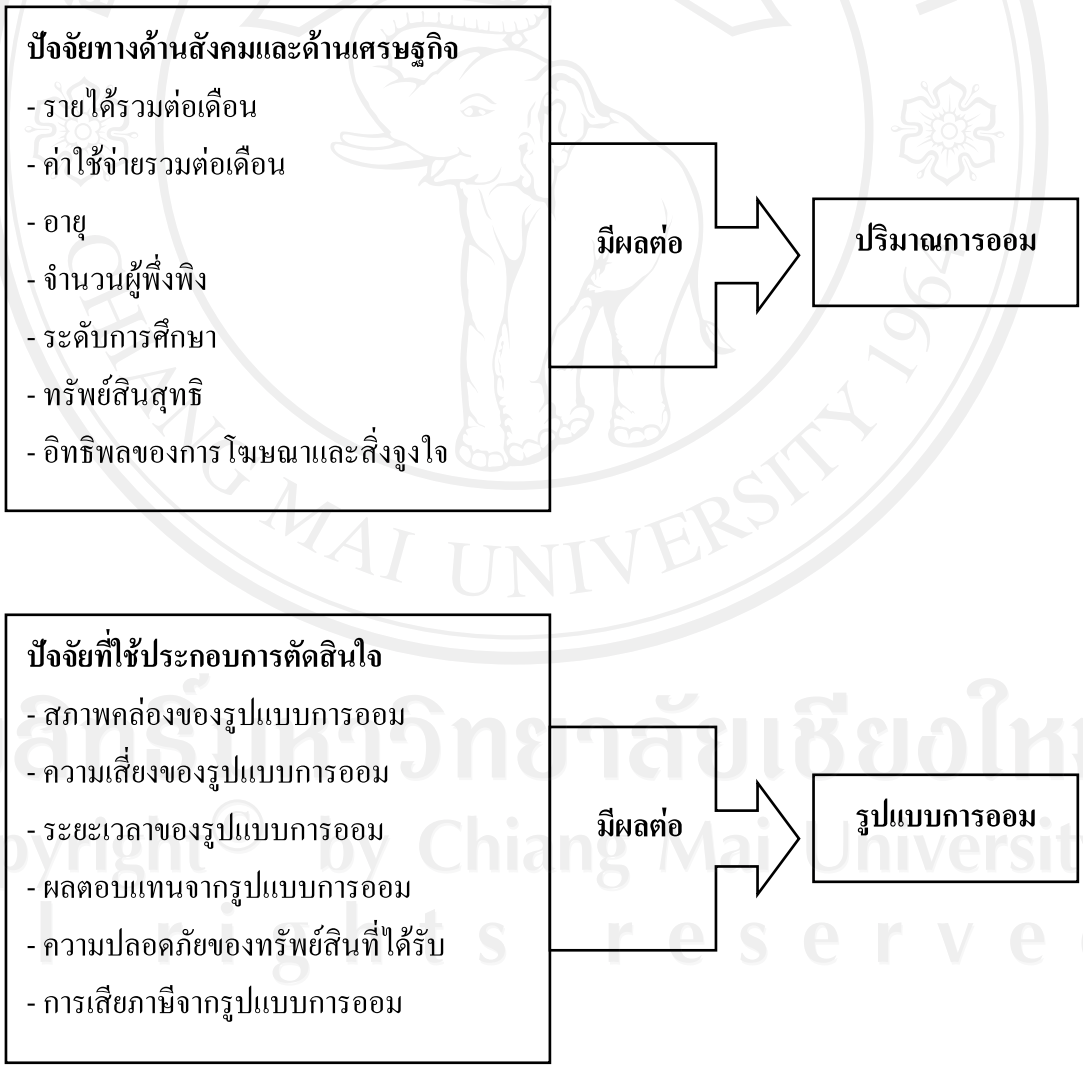

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยภายในประเทศ

นริศ ชัยสูตร (2537) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมในรูปฟังก์ชั่นแบบ Semilog โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา จากการศึกษาพบว่า การออมทรัพย์ถูกกำหนดจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ รายได้ ระดับการศึกษา และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยรายได้และการศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติกับการออมด้วยระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 และมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ขณะที่จำนวนผู้พึ่งพิงเป็นปัจจัยที่กำหนดการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 และมีความสัมพันธ์เชิงลบ หากจะพิจารณาให้ลึกลงไปอีกว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีอัตราการออมต่ำนั้นมีเหตุปัจจัยอะไรที่ทำให้ เลือกออมหรือใช้จ่ายเช่นนี้ ผู้วิจัยได้พบว่ามีปัจจัยที่หลากหลาย ผสมผสานกัน สาเหตุหนึ่งนั้นอาจมาจากการที่พวกเขามีรายได้น้อยไม่พอกิน จึงทำให้พวกเขาไม่มีเงินเหลือเก็บสำหรับการออม หรืออาจมีสาเหตุมาจากที่พวกเขาขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเงินๆ ทองๆ จึงทำให้พวกเขาไม่อาจวางแผนการเงินสำหรับวันข้างหน้าได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ครัวเรือนที่มีผู้พึ่งพิงมาก และอยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญอาจมักประสบปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ เช่น สถาบันการเงินของรัฐ ธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น เมื่อครัวเรือนมีต้นทุนการเลี้ยงดู และต้นทุนในการติดต่อกับแหล่งเงินทุนในระบบ พวกเขาจึงถูกผลักเข้าสู่วงจรความยากจน ที่เริ่มต้นจากการขอกู้จากแหล่งเงินทุนนอกระบบ ที่คิดดอกเบี้ยในอัตราสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในตลาดเงินทุนในระบบเป็นอย่างมาก

อุสาห์ แช่มสุวรรณ (2542) ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศ ไทย ผลการศึกษาพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อคน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปีที่ผ่านมา และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่แท้จริง เป็นปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน โดยรายได้เฉลี่ยต่อคนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของครัวเรือน สำหรับค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปีที่ผ่านมา และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออมของครัวเรือน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนกับการออมของครัวเรือนในประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับการออมของครัวเรือนมีค่าเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา หากพิจารณาจากปัจจัยการศึกษาเรื่องนี้แล้วสามารถแบ่งปัจจัยออกเป็นสองแบบด้วยกัน คือ ปัจจัยบวกที่จะส่งผลให้ภาคครัวเรือนออมมากขึ้น ได้แก่ ระดับราคาสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น ทำให้ครัวเรือนภาคเกษตร ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีระดับรายได้สูงขึ้น ตามไปด้วย และปัจจัยบวกอีกด้านคือ ระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเมือง จะเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจทั้งภาคการเงินและภาค

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การผลิต ซึ่งหากมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง ก็จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน รวมถึงนักลงทุนจากต่างประเทศ เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ดีและต่อเนื่อง ทำให้สร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนได้ต่อไป สำหรับปัจจัยลบที่จะส่งผลให้ภาคครัวเรือนออมลดลง ได้แก่ ระดับค่าครองชีพซึ่งมีทิศทางที่ปรับสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากราคาพลังงาน สินค้าหมวดอาหารและการเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อค่าขนส่ง ราคาสินค้าอุปโภคและบริโภคให้สูงขึ้น ทำให้ระดับอัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น และทำให้ระดับรายได้ที่แท้จริงของประชาชนลดลง เนื่องจากมีเงินเหลือเก็บน้อยลง ปัจจัยลบต่อมาคือความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงความเชื่อมั่นของประชาชน และนักลงทุนต่างประเทศ ปัจจัยลบสุดท้ายคือ ระดับการพึ่งพาเศรษฐกิจต่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจระดับโลก ดังนั้น หากมีระดับการพึ่งพาเศรษฐกิจต่างประเทศสูง จะส่งผลต่อระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กระทบถึงภาวการณ์ส่งออกและนำเข้าของประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ยาก ทำให้เศรษฐกิจของประเทศขาดความมีเสถียรภาพ

ชารินี ฉัตรไชยสิทธิกูล (2543) ศึกษาการวิเคราะห์การออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการออกแบบสอบถามจำนวน 434 ครัวเรือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Linear Regression) จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือนโดยรวมของจังหวัดเชียงใหม่คือ รายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้มีความสัมพันธ์กับการออมของครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงและขนาดของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมของครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม แต่เมื่อพิจารณาแยกเป็นเขตเมืองและเขตชนบท พบว่า (1) ในเขตเมืองปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยที่รายได้และจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมในทิศทางเดียวกัน ส่วนขนาดของครัวเรือนและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมในทิศทางตรงกันข้าม (2) สำหรับในเขตชนบทนั้นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยที่รายได้และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม สำหรับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการออมของครัวเรือนพบว่า ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดเชียงใหม่ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อใช้ในยามเจ็บป่วยหรือยามชรา ซึ่งเป็นการออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคตมากกว่าเพื่อหาผลประโยชน์ ในการวิจัยนี้ จะเห็นว่าปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

โดยรวมของจังหวัดเชียงใหม่นั้น มีความแตกต่างกันในเขตเมืองและเขตชนบท โดยที่ปัจจัยระดับของการศึกษาในเขตเมืองจะมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม ขณะที่ในเขตชนบท ปัจจัยระดับของการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน

พนม กิติวัง (2543) ศึกษาถึงรูปแบบการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการออมและแนวโน้มการออมของครัวเรือนในอนาคต โดยสร้างรูปแบบจำลอง ในรูปฟังก์ชั่นการออมตามแนวคิดทางทฤษฎีต่างๆ คือ สมมติฐานรายได้สมบูรณ์ สมมติฐานรายได้สัมพันธ์ สมมติฐานรายได้ถาวร สมมติฐานวงจรชีวิต สมมติฐานอัตราดอกเบี้ยและสมมติฐานทรัพย์สินสุทธิ ทำการศึกษาเกี่ยวกับการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการออกแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 300 ครัวเรือน ครอบคลุมอาณาบริเวณของตำบลต่างๆ ตามเขตการปกครองของเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้ง 4 แขวง คือ แขวงนครพิงค์ แขวงกาวิละ แขวงศรีวิชัย และแขวงเม็งราย จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการออมของครัวเรือนยังให้ความสำคัญกับการออมในสถาบันการเงินค่อนข้างสูง คิดเป็นร้อยละ 39.17 ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันการเงินมีความมั่นคงสูง รองลงมาจะออมในรูปของการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 22.41 ซึ่งครอบคลุมถึงการรักษาพยาบาลที่อาจเกิดขึ้น และมีการออมในรูปของการฝากแชร์ หลักทรัพย์ พันธบัตรต่างๆ และสลากออมสิน/ธนาคารเพื่อการเกษตร ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนนั้นมี 2 ปัจจัย คือ รายได้ของครัวเรือน และอายุหัวหน้าครัวเรือน สำหรับแนวโน้มการออมของครัวเรือนในอนาคต พบว่า กลุ่มของครัวเรือนตัวอย่างร้อยละ 95.2 คาดว่าออม ซึ่งจะออมในรูปแบบใดนั้นครัวเรือนให้ความสำคัญในด้านความมั่นคงถึงร้อยละ 41.20 เหตุผลสำคัญรองลงมา ได้แก่ ผลตอบแทนและชนิดสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง การโฆษณาจูงใจให้ออม ตามลำดับ

ธัญจิรา ธำรงราชนิติ (2544) ศึกษาพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ โดยการออกแบบสอบถามจำนวน 200 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรอิสระ พบว่าพฤติกรรมการออมของบุคคลโดยทั่วไป ส่วนใหญ่ คือ เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ รองลงมา คือ กรมธรรม์ประกันชีวิตและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน รองลงมา คือ เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามชรา เมื่อศึกษาความแตกต่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา พบว่าผู้ออมมีวัตถุประสงค์การออมที่สำคัญเหมือนกัน คือ ไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน รองลงมา คือ ไว้ใช้จ่ายในยามชรา ส่วนพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ พบผู้ออม จำนวน 52 คน และผู้วางแผนการออม จำนวน 148 คน โดยผู้ออมเลือกออมผ่านสถาบันกลางทางการเงิน คือ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ธนชาติ จำกัด รองลงมา คือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม กสิกรไทย จำกัด โดยมีเหตุผลสำคัญ คือ ความมั่นคงของสถาบัน รองลงมา คือ ความเป็นมืออาชีพในการบริหารงานแหล่งข้อมูลที่ผู้ออมได้รับ คือ การแนะนำของเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินผู้ขายหน่วยลงทุนซึ่งได้รับอนุญาต ทั้งนี้ผู้ออมจะเลือกออมผ่านสถาบันกลางทางการเงินที่มีนโยบายการลงทุนในตราสารหนี้ ในระดับความเสี่ยงน้อย เป็นส่วนใหญ่ สำหรับสิ่งที่ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ควรได้รับการปรับปรุง คือ อายุของผู้ออมที่สามารถขายคืนโดยไม่เสียสิทธิประโยชน์ทางภาษี มูลค่าเงินออมที่สามารถนำมาหักลดหย่อนทางภาษีเงินได้ และการประชาสัมพันธ์ความรู้ของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดตั้งกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เป็นมาตรการระดมเงินออมระยะยาวที่เริ่มต้นมาได้พียงไม่นาน ในปลายปี พ.ศ.2544 การพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพด้วยค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในระดับความสำคัญอย่างยิ่งพบว่า ผู้ออมคำนึงถึง ความมั่นคงปลอดภัยของเงินออมและความมั่นคงของสถาบันกลางทางการเงิน การศึกษาผู้ออมโดยจำแนกความแตกต่างด้าน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพการสมรส พบว่า ผู้ออมทุกช่วงอายุและทุกสถานภาพการสมรสให้ความสำคัญต่อ ความมั่นคงปลอดภัยของเงินออม ระดับการศึกษาตั้งแต่ อนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไปถึงปริญญาโท ให้ความสำคัญต่อ ความมั่นคงของสถาบันกลางทางการเงิน รายได้ตั้งแต่ ต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 15,000 – 150,000 บาท ให้ความสำคัญต่อ ความเป็นมืออาชีพในการบริหารงานของสถาบันกลางทางการเงิน เมื่อศึกษาผู้วางแผนการออมโดยจำแนกความแตกต่างด้าน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพการสมรสพบว่าทุกช่วงอายุ ทุกระดับการศึกษา และทุกสถานภาพการสมรส ให้ความสำคัญต่อ ความมั่นคงของสถาบันกลางทางการเงินและความมั่นคงปลอดภัยของเงินออม รายได้ต่อเดือน 80,000 – 150,000 บาท ให้ความสำคัญต่อ ความเป็นมืออาชีพในการบริหารงานของสถาบันกลางทางการเงินและสิทธิประโยชน์ทางภาษี

ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้มีรายได้ประจำ : กรณีศึกษาพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต1 (เชียงใหม่) ภาคเหนือ และพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ โดยการออกแบบสอบถามจำนวน 240 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก โดยการวัดระดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆ โดยใช้มาตราวัดของ Likert's Scale พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือชรา ออมเงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพร้อยละ 9-10 ของเงินเดือน ฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ปีละ 600-1,000 บาท ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์แบบฝากออมทรัพย์ นอกจากนี้ยังออมในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ ทองคำรูปพรรณ ที่ดิน กองทุนรวม เก็บไว้กับตัวเอง จำนวนเงินที่ออมตั้งแต่ 10,000 – 2,000,000 บาท ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการออม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่หรือการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

จัดจำหน่าย ด้านขบวนการให้บริการในระดับมาก ได้แก่ ให้อัตราผลตอบแทนการออมสูง ไม่เสียภาษีเงินฝาก สถานที่ให้บริการมีความสะดวก ทันสมัย ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านบุคลากรในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และผู้ให้บริการมีบุคลิกภาพดี มีอัธยาศัยไมตรีดี ปัญหาที่พบในการออมกับสถาบันการเงินคือ ให้ผลตอบแทนต่ำ ปัญหาที่พบจากการซื้อกรมธรรม์จากบริษัทประกันชีวิต คือ ตัวแทนไม่อำนวยความสะดวก ปัญหาที่พบในการซื้อหลักทรัพย์ เช่น หุ้น พันธบัตร ตราสารหนี้ และ ออมรูปแบบอื่นๆ คือ การขาดข้อมูลข่าวสาร

ดารณี วิทยาศัย (2545) ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ใช้ประกอบการเลือกรูปแบบการออมของพนักงานภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการออกแบบสอบถามจำนวน 200 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Chi-square เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปร และ ใช้ T-test , F-test เพื่อทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่างขึ้นไป พบว่า พฤติกรรมในการออมของพนักงานเอกชนส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการวางแผนในการออมเงิน แต่จะออมตามปริมาณเงินที่เหลือในแต่ละเดือน โดยระยะเวลาในการเลือกออม จะเป็นระยะปานกลางคือในช่วง 1-5 ปี และเหตุผลหลักในการออมเงินที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ คือ จะออมไว้เพื่อรักษาพยาบาลในเวลาเจ็บป่วย รองลงไปคือเพื่อการลงทุนในอนาคตและเพื่อซื้อสินทรัพย์ต่างๆ โดยเลือกออมเป็นระยะเวลา 1-5 ปี สำหรับรูปแบบของการออมพบว่าส่วนใหญ่จะฝากเงินกับธนาคาร และรองลงมาเป็นการออมในรูปแบบของการซื้อประกันชีวิตในรูปแบบสะสมทรัพย์ นอกจากนั้นยังพบว่า ปัจจัยที่ผู้ออมให้ความสำคัญมากที่สุดในการเลือกรูปแบบการออม คือ ความมั่นคงของสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน และผลตอบแทนที่จะได้รับ

วราภรณ์ กิตติวรบุตร (2549) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร โดยการออกแบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก โดยการวัดระดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆ โดยใช้มาตราวัดของ Likert's Scale พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือชรา โดยมีส่วนที่ฝากเงินกับสถาบันการเงินมากที่สุด มีเงินออมโดยเฉลี่ยต่อเดือน 1,001-3,000 บาท และออมมานาน 1-5 ปี สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงาน ปัจจัยด้านรูปแบบการออมที่มีผลต่อการออม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านรูปแบบการออมในตลาดเงิน ปัจจัยย่อย คือ สามารถฝาก/ถอน ได้ทุกวัน และชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของสถาบันการเงิน ปัจจัยด้านรูปแบบการออมในตลาดตราสารหนี้ ปัจจัยย่อย คือ ชื่อเสียงและความมั่นคงของสถาบันที่ออกตราสาร และปัจจัยด้านรูปแบบการออมในตลาดทุน ปัจจัยย่อย คือ ส่วนต่างของราคาหลักทรัพย์ที่ซื้อขาย ส่วนปัจจัยด้านความเสี่ยงที่มีผลต่อการออม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านความเสี่ยงของการออมในตลาดเงิน ปัจจัยย่อย คือ ระยะเวลาในการออม ปัจจัยด้านความเสี่ยงของการออมในตลาดตราสารหนี้ คือ ระยะเวลาในการออม ปัจจัยด้านความเสี่ยงของการออมในตลาดทุน ปัจจัยย่อย คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากสภาวะตลาด และปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการออม คือ ภาวะเศรษฐกิจ ส่วนปัญหาที่พบในการออมของพนักงานมีดังนี้ ปัญหาการฝากเงินกับสถาบันการเงิน คือ ให้ผลตอบแทนต่ำ ปัญหาการซื้อกรมธรรม์จากบริษัทประกันชีวิต คือ การไม่เข้าใจรูปแบบกรมธรรม์ ปัญหาการซื้อหลักทรัพย์ คือ มีความเสี่ยงสูง และปัญหาการออมในรูปแบบอื่นๆ คือ ไม่สะดวกในการใช้บริการ

2.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Headey, Mark and Wooden (2004) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่งคั่งของครัวเรือนในประเทศออสเตรเลีย ทดสอบสมมุติฐานด้วยวิธี Ordinary Least Square ขั้นแรกกำหนดให้ เพศ อายุ เชื้อชาติ และอาชีพ เป็นตัวแปรอิสระ พบว่าครัวเรือนที่มีเพศชายเป็นหัวหน้า มีชีวิตสมรสอยู่ในสถานภาพที่ดี และอายุประมาณ 55 ปี คือครอบครัวที่มีความมั่งคั่งมากที่สุด ขั้นที่สองได้ทำการศึกษาโดยเพิ่มระดับการศึกษาเข้าไปเป็นตัวแปรอิสระอีก 1 ตัว พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความมั่งคั่งของของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีความมั่งคั่งมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับไฮสคูลถึงร้อยละ 35 สำหรับขั้นตอนที่สามได้เพิ่มตัวแปรอิสระอีก 6 ตัว ได้แก่ รายได้ ชั่วโมงการทำงาน สภาพครอบครัว พฤติกรรมการออม พฤติกรรมเสี่ยง และรูปแบบการดำรงชีวิต พบว่ากลุ่มคู่สามีภรรยาที่มีบุตรหรือผู้พึ่งพิงมีความมั่งคั่งสูงกว่ากลุ่มคู่สามีภรรยาที่อยู่กันตามลำพัง แต่ทั้งสองกลุ่มมีความมั่งคั่งมากกว่าคนโสดอย่างมีนัยสำคัญ และผู้หญิงตัวคนเดียวมีความมั่งคั่งน้อยที่สุด รายได้และพฤติกรรมการออมมีความสัมพันธ์กับความมั่งคั่งอย่างมีนัยสำคัญ และยังพบว่ารูปแบบการใช้ชีวิตอย่างเช่นคนที่สูบบุหรี่มีความมั่งคั่งน้อยกว่าคนที่ดื่มสุรา

Lusardi (2007) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครัวเรือนในสหรัฐอเมริกาด้วยวิธีการใช้สมการถดถอย พบว่า การขาดความรู้ความเข้าใจทางการเงินและข้อมูลข่าวสารเนื่องจากปัจจัยระดับการศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นปัญหาต่อการสะสมความมั่งคั่งซึ่งไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ โดยเกือบครึ่งหนึ่งของคนงานสูงอายุยังไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเงินเพียงพอ เช่นไม่ทราบความแตกต่างของมูลค่าที่เป็นตัวเงิน กับมูลค่าที่แท้จริง ไม่รู้จักชนิดของเงินเลี้ยงชีพและมีความรู้น้อยมากเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการออมและชีวิตหลังเกษียณ ประชากร 1 ใน 3 ไม่มีการวางแผนหลังเกษียณแม้ว่าอายุจะเหลืออีก 5-10 ปีก่อนเกษียณเท่านั้น สตรีที่เป็นคนอัฟริกัน เม็กซิกัน และเปอโตริ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

โก คือกลุ่มที่ไม่มีแม้แต่เงินออมขั้นต่ำที่จะรองรับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยร้อยละ 30 ของผู้ที่มีอายุ 51-56 ปี ยังไม่คิดเรื่องเกษียณอายุ ร้อยละ 31 ไม่มีการวางแผนการออมเงิน และในจำนวนผู้ที่ได้ทำการวางแผนการออมเงินมีเพียงร้อยละ 18 เท่านั้น ที่สามารถออมได้ตามแผน และพบว่าผู้ที่ไม่ได้วางแผนจะมีความมั่งคั่งน้อยกว่าผู้ที่มีการวางแผน ร้อยละ 10-15 เมื่อแบ่งกลุ่มอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา เพศ จำนวนบุตร และอุปนิสัย ผู้ที่ไม่ได้วางแผนในการออมจะมีความมั่งคั่งน้อยกว่าผู้ที่มีการวางแผนการออม ร้อยละ 10-15 และความรู้ความเข้าใจทางการเงินคือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการวางแผนในการออม และสามารถลดข้อจำกัดในการขาดความรู้ความเข้าใจทางการเงินได้โดยมีที่ปรึกษาทางการเงิน แต่โดยทั่วไปแล้วมีคนจำนวนไม่มากนักที่จะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางการเงินที่เป็นมืออาชีพ ส่วนใหญ่เลือกปรึกษาคนในครอบครัวหรือเพื่อนฝูง โดยที่ระดับการศึกษาของแต่ละบุคคลก็มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการศึกษาของครอบครัวหรือเพื่อนฝูง ด้วยเหตุนี้ Lusardi จึงได้เสนอแนะให้เพิ่มประสิทธิภาพของโครงการสนับสนุนการออมที่รัฐได้ริเริ่มไปแล้วจึงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการออมของคนงานเพิ่มขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved